

**Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin İktisat Anlayışı, Adem Esen, Konya
2007, Rûmî Yay. (ISBN 978-975-01450-0-1), 197 sayfa**

Betül GÜÇLÜ*

Tasavvufta hedeflenen insan-ı kâmilin gündelik hayat içinde, insan-madde ve insan-insan ilişkilerinde akl-ı selîmin rehberliğinde maddeye, eşyaya ve insanlara açılması, zıtlıklar âleminde kalp kırmadan, dikkatli ve uyanık bir şekilde dünyevîleşmesi kaçınılmaz bir keyfiyettir. "Allah sana bir el vermişse çalış, kazan ve diğer insanlara faydalı ol." diyen Mevlânâ insan-madde ilişkisini iktisadî hareketliliğe engel olmayacak tarzda açıklamıştır.

Mevlânâ üzerinde düşünen, araştırma yapan, eserlerini inceleyen her zamanın, onun düşüncelerinde kendi sahasıyla ilgili güncel ilkeler bulması dikkat çekicidir; ancak Mevlânâ hakkında yüzyıllardır yapılan araştırmalar daha çok edebiyat ve teoloji odaklı olmuştur. Düşünceleri asırlardır canlı olan ve yönlendiren Mevlânâ'nın dünyaya, mala, mülke ve iktisadî konulara bakışını inceleme ihtiyacı kitabın yazılmasındaki asıl sebep olmuştur.

Üç ana bölümden oluşan kitapta esere adını veren ve hacimce en geniş olan son kısımda Mevlânâ'nın iktisat anlayışı çeşitli başlıklar altında ifade edilmiştir. Mevlânâ'nın iktisadî görüşleri şu şekilde özetlenebilir: Hırs, tama', dünya sevgisi gibi unsurlar insanda mevcuttur ve bu duygular bir yönüyle iktisadî hayatın canlı kalmasını sağlar. Yaradılışı dikkate almayıp dünya ile alakayı kesmek yada tamamen dünyaya dalarak Allah'a kul olmayı unutmak Mevlânâ'nın düşüncesinde yerilmiş davranış biçimleridir. Geminin yüzebilmesi için suya ihtiyaç vardır; ancak su geminin içine alınırsa onu batırır. İşte dünya ve ahiret dengesi bu şekilde sağlanmıştır. Ona göre iktisat ve madde pratik ve teorik açılardan amaç değil, iyi insan (insan-ı kâmil) için birer amaçtır. Ekonomik sistemlerde gelişmeyi, büyümeyi ortaya çıkaran bir ilke olan "Hareketlerde bereket vardır." anlayışı Mevlânâ'nın iktisat düşüncesinin temelini oluşturur.

Mevlevîliğin tesisinde önemli yeri olan Melâmiliğe göre dünya sadece bir haz ve zevk ortamı olmadığı gibi günah ve kusurlarına bulaşmamak için uzağında durulması gereken ölümlü bir dünya da değildir; bilakis işlenmek şekil ve düzen verilme üzere mü'minin önüne serilmiş bir madde ve malzeme yığındır. Bu ilkenin Mevlânâ'nın iktisat anlayışına etkisi kitapta açıkça göze çarpmaktadır. Dünya malı sevgisi kişinin kalbine yerleşmeden yani gemiye su aldırılmadan çalış-

* Arş. Gör., Selçuk Ü. Sosyal Bil. Ens. Tasavvuf ABD. btguclu@yahoo.com

mayı, üretmeyi gayreti öğütleyen büyük mütefekkir Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin iktisat anlayışının bir müstakil eser halinde ortaya konması bu alandaki eksikliği gidermiş, asırlardır araştırılan bu büyük düşünürün maddî âleme dair görüşlerini bir araya getirmiştir.

Rûmî ve Aşkın Terapi, Faik Özdengül, Konya 2005, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yay., (ISBN 975-00335-8-2), 270 sayfa

"Bu rebabın sesi neler söylüyor bilir misin? Arkamdan gel de yolu öğren." diyen Mevlânâ'nın davetiyle başlıyor Rûmî ve Aşkın Terapi. Hayatın bir yolculuk olduğundan hareketle yazar okuyucuyu bir sefere çıkarıyor; aslında yaşamayı öğretiyor. Yolun çetin ve tehlikelerle dolu olması kılavuzu gerekli kılıyor ve kılavuz yeni tabirle yaşam koçu olarak Mevlânâ seçiliyor sonra yola çıkılıyor.

Tıp eğitimi alan ve psikoterapi alanında uzman olan yazarın kitabında modern yaşamın modern mürşitliği olarak tabir ettiği, yaşam koçluğu/Life Skills Coaching, son yıllarda adını sıkça duyduğumuz, olduğunuz yerdeki sizle, olmak istediğiniz siz arasındaki mesafeyi kapatmayı hedefleyen bir profesyonellik alanıdır. Rûmî ve Aşkın Terapi'yi Mesnevî okumaları ve sohbetleri neticesinde hislerinin ifadesi olarak oluşturduğunu söyleyen müellif, Mesnevî'nin umut dağıtan terapi ve yol göstericiliğinin çok sayıda insana ulaşmasını amaçlamıştır. Kitap herkesin çıktığı o yolculuğu anlattığı için sadece belli bir kesime hitap etmeyip geniş bir hedef kitleye sahiptir.

Bir sanatçı hassasiyetiyle insana ve sahibine yaklaşan Mevlânâ'yı kılavuz olarak tanıtan eserin en dikkat çeken tarafı her bölümün Güzel Sanatlar Akademisi hocaları tarafından okunup, ebru üzerine sulu boya tekniğiyle soyut resimlerle ifade edilmesidir. Bu sebeple pozitif içeriği yanında sanatsal yönü ile farklılık arz etmektedir. Birkaç sayfadan oluşan kırk bir küçük bölümden müteşekkil olan kitap kendini tanımak bu vesile ile Yaratıcıyı tanımak isteyenlere yolu özetleyen yol gösterici niteliğindedir.

Bireylerin gerek özel hayatlarında gerekse toplumsal hayatta karşılaştıkları her türlü problem Mevlânâ'nın rehberliğinde çıkılan yolculukta dile getirilmiş ve bununla baş etme, onu yönetmeye dair ilkeler Mesnevî'den seçilen beyitler ve müellifin pozitif yorumlarıyla ortaya konmuştur. Bazı bölümlerde bu problemler ifade edildikten sonra sadece beyitlerle meselenin kaynağı, nasıl sorun haline geldiği ele alınıp yine Mevlânâ'nın ifadeleriyle çözüm yolları belirtilmiştir. Eserin farklı tarafını gösteren bir diğer metodu, kimi bölümlerde konunun kişisel gelişim ilkeleri, Mesnevî'nin öğütleri ve psikolojik bakış açısıyla değerlendirilmesidir.